SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2523

av Camilla Brodin m.fl. (KD)

Familj

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut....2
Inledning....4
Familjeekonomi....4
Jobbskatteavdrag för föräldrar....5
Höjda barnbidrag....6
Höjt bostadsbidrag till barnfamiljer....6
Mammabonus....6
Jämställda pensioner....7
Mer tid för barnen....8
Förläng föräldraförsäkringen....8
En helt flexibel föräldraförsäkring....9
Gör snabbhetspremien långsammare....9
Ta bort begränsningen av dubbeldagar....10
Höj lägstanivån i föräldraförsäkringen....10
En barnomsorg med mångfald och kvalitet....11
Hög kvalitet inom barnomsorgen....11
Språkkrav inom barnomsorgen....12
Mindre barngrupper i förskolan....12

Fler familjedaghem 12
Öppna förskolor i varje kommun 13
Möjligheter till en aktiv fritid 14
Familjecentraler - samla stödet på en plats 14
Det ekonomiska föräldraansvaret 15
Förebyggande arbete för att få familjer att hålla ihop och fungera 15
Föräldrastöd och familjerådgivning 16
Sorgepeng för föräldrar som förlorat ett barn under 18 år 17

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jobbskatteavdrag för föräldrar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjda barnbidrag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt bostadsbidrag till barnfamiljer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra träffsäkerheten i bostadsbidraget genom att höja inkomsttaket så att fler familjer får rätt till bostadsbidrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mammabonus och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställda pensioner och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort tvångskvoteringen och göra föräldraförsäkringen helt fri och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den sjukpenninggrundande inkomsten för föräldralediga ska skyddas under tre år och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort begränsningen av dubbeldagar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lägstanivån i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hög kvalitet inom barnomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkkrav inom barnomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maxtak för barngruppens storlek och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera en satsning på familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öppna förskolor i varje kommun och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som lever i ekonomisk och social utsatthet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla fritidskortet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på familjecentraler och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut och satsa på föräldrautbildningar och föräldrastödsprogram via skolan, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa nya arbetssätt för samverkan mellan skola och föräldrar för att fånga upp och möta barn som återkommande bryter mot regler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla metoder för att nå föräldrar som misstror sociala myndigheter för att bygga upp förtroendet för insatser som familjen behöver och har rätt till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en utökning av ”sorgepengens” nuvarande 10 dagar som flexibelt kan tas ut under en 90-dagarsperiod och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Familjen är för de flesta den viktigaste gemenskapen och samhällets viktigaste byggsten. I familjen får man ge och ta emot kärlek, omtanke och förståelse, men också ställas inför krav och ta ansvar. Barn som växer upp i trygga familjer får goda förutsättningar att klara av livets utmaningar och få ett gott liv. Starka familjer förmedlar inte bara värderingar utan också den bildning och det kulturarv som hjälper barn att förstå vilka de är, var de kommer ifrån och vilket ansvar de har för sina medmänniskor. Vi tror på ett Sverige som i både goda och svåra tider klarar av det som är viktigt – att prioritera våra barn.

Politiken behöver ha en relationslinje, eftersom varje människa föds in i nära relationer till andra. I familjen blir man sedd och är inte utbytbar. Tillsammans växer vi, stärker och bekräftar varandra, tar ansvar, ger och tar emot stöd, och känner gemenskap och glädje. I familjen kan man möta den kravlösa kärleken, men också ställas inför kärleksfulla krav. Den fungerar som vårt första välfärds- och trygghetsnät. Familjen är den första och viktigaste skolan, framför allt för att överföra normer och värderingar mellan generationer.

All politik måste i ett kristdemokratiskt präglat Sverige resultera i att vanliga familjer är vinnare. Fler ska kunna nå den svenska drömmen om villa, Volvo och vovve. Kristdemokraterna vill att fler ska våga och vilja bilda familj och ha de bästa förutsättningarna för att ge sina barn en trygg uppväxt.

Familjeekonomi

Sveriges barnfamiljer förtjänar bättre. Under längre tid har svenska barnfamiljer halkat efter. Arbetslinjen har förvisso stärkt föräldrars ekonomi där båda jobbar heltid, men för de som inte kan eller vill arbeta heltid, eller är föräldralediga, under barnens tidiga år så har reallöneminskningar och urholkade bidrag även urholkat hushållsekonomin.

Samtidigt har specifika konsumtionsvanor för barnfamiljer också blivit väsentligt dyrare. Matpriser, drivmedel, kostnader för barnens aktiviteter m.m. har ökat särskilt mycket under 2020-talet.

Kristdemokraterna har därför konsekvent drivit på för att göra det billigare att vara svensk. Med oss i regeringen har vi sänkt inkomstskatterna, sänkt drivmedelskostnaderna, halverat matmomsen, infört ett fritidskort och höjt riktade bostadsbidrag för ensamstående föräldrar. En familj har idag 5000 kronor mer att röra sig med jämfört med när Tidöregeringen tillträde. Men barnbidraget, som direkt kompenserar för kostnader kopplat till barn, har minskat kraftigt till följd av inflationen.

Hur familjens ekonomi ser ut påverkar hur barn och unga klarar sig i livet. Det är ett av skälen till att ha en politik som generellt stödjer familjernas ekonomiska situation. Viktigast är förstås att arbetsmarknaden fungerar och att det går att vara familjeförsörjare. Men det finns också barn och unga som växer upp i familjer där ekonomin är ett problem. Att leva i ekonomisk utsatthet när man är liten kan ha negativ inverkan på utvecklingen senare i livet och det finns tydliga kopplingar till ökad risk för fysisk och psykisk ohälsa. För att generellt hjälpa familjernas ekonomi är den ekonomiska familjepolitiken av avgörande betydelse.

Jobbskatteavdrag för föräldrar

Hårt arbetande föräldrar ska få behålla mer av sin lön så att vanliga familjers ekonomiska frihet och trygghet stärks. Kristdemokraterna har därför drivit på för skattesänkningar som träffar denna grupp särskilt. Det ökar marginalerna under de ekonomiskt tuffa småbarnsåren och underlättar exempelvis för föräldrar som vill gå ner något i arbetstid för att få mer tid med barnen. Kristdemokraterna vill därför införa ett jobbskatteavdrag för föräldrar.

Jobbskatteavdraget för föräldrar är till skillnad från det vanliga jobbskatteavdraget, en fast skattereduktion per förälder, per månad. Det gör att förslaget har en fördelningspolitisk profil som gynnar föräldrar som är låginkomsttagare, genom att dessa får behålla en större andel av sin lön efter skatt. Det gör också att ett deltidsarbete med små arbetsinkomster blir mer lönsamt. Utformningen gör det också enkelt att kombinera med ett höjt barnbidrag. Ett förslag på jobbskatteavdrag för föräldrar behöver utredas med syfte att kunna införas under mandatperioden.

Höjda barnbidrag

De ekonomiska konsekvenserna kopplat till att skaffa barn har ökat.
I början av milleniet täckte barnbidraget nästan 50 procent av de nödvändiga kostnaderna för en 10-åring. Idag täcker det endast cirka 29 procent. Det är den lägsta nivån på över 50 år. [1]

Barnbidraget höjdes senast år 2018 med 200 kronor. Därefter har en period av hög inflation lett till att barnbidraget tappat nära en fjärdedel av det reala värdet. Detta motsvarar en minskning av barnbidraget med nästan 400 kronor per barn och månad. Kristdemokraterna vill därför höja barnbidraget kraftigt, med 750 kronor per barn och månad under mandatperioden, så barnfamiljerna kompenseras ordentligt efter en lång tid av urholkning. Barnbidraget blir därmed 2000 kr kronor per månad jämfört med dagens 1250 kronor. Hur denna höjning ska genomföras bör utredas.

Höjt bostadsbidrag till barnfamiljer

I regeringsställning har Kristdemokraterna förstärkt stödet till barnfamiljer med låga inkomster genom höjningar i bostadsbidraget men vill nu gå ännu längre för att stötta de barnfamiljer som har det sämst ställt. Kristdemokraterna vill därför höja barnandelen i bostadsbidraget eftersom det är det mest träffsäkra ekonomiska stödet för att stödja familjer med små marginaler och förbättra den ekonomiska standarden för barn som lever i ekonomisk utsatthet. För att ytterligare förbättra träffsäkerheten vill vi också höja inkomsttaket så att fler familjer får rätt till bostadsbidrag, vilket också kommer leda till att färre behöver söka försörjningsstöd.

Mammabonus

Kristdemokraterna anser att kvinnor inte ska behöva välja mellan arbete och familj. En god jämställdhetspolitik står därför inte i konflikt med en god familjepolitik. Idag är lägre kvinnopensioner ett av våra främsta jämställdhetsproblem. Det vill vi kristdemokrater ändra genom vad som skulle bli en av de främsta ekonomiska jämställdhetspolitiska reformerna på årtionden. Vi föreslår det vi kallar för en mammabonus i pensionssystemet. Ett förslag som innebär att den som blir mamma föder ska få en bonus direkt in på pensionskontot. För en typisk tvåbarnsmamma skulle

[1] Ibid.

vårt förslag innebära ca 700 kr i månaden mer i pension. Detaljerna i förslaget behöver utredas.

Kristdemokraterna föreslår att staten, som ett komplement till barnårsrätten, inför en engångsbonus som sätts in direkt på den nyblivna förälderns premiepensionskonto vid varje barns födelse. Förslaget bygger på samma grundprincip som barnårsrätten — kvinnors arbete ska kompenseras och ett tydligt ekonomiskt erkännande av föräldraskapets vikt för samhället — men med tre extra styrkor:

- Universellt, bonusen betalas ut till alla som föder barn, oavsett anställningsform, inkomst eller om personen studerar, är arbetslös eller redan är hemma med ett äldre syskon.
- Enkelt, ett fast kronbelopp som betalas ut direkt, lätt för varje förälder att förstå och räkna på.
- Nyttjar marknadskraften, genom att beloppet sätts in i det fonderade PPM-systemet så kommer beloppet genom ränta-på-ränta effekten generera en betydligt större pension än om de enbart gått in i inkomstpensionssystemet.
- Hjälper unga mest, eftersom beloppet sätts in vid barnets födelse får kapitalet maximal tid att växa för den som är en ung mamma och vi vet att kvinnor med lägre utbildning och inkomst ofta får barn tidigare. Mammabonusen placeras i det fonderade systemet (PPM), där kapitalet — enligt branschens och Pensionsmyndighetens egen prognosstandard — förväntas växa med en överavkastning om 1,9 procent per år fram till pensionsuttaget. Om en familj önskar så kan man redan idag flytta över PPM från en make eller maka till den andra.

Jämställda pensioner

En effekt av att lagstiftningen i stor utsträckning fokuserar på enskilda personer istället för familjer är att personer, som under småbarnsåren väljer att ta ut huvuddelen av föräldraledigheten och sedan kanske går ner i arbetstid under ett par år, får en lägre pension. Kristdemokraterna vill därför införa en huvudregel som innebär att den intjänade pensionen, inklusive premiepensionen, delas mellan makar och sambos med gemensamma barn. Genom att dela den intjänade pensionen och utöka antalet pensionsgrundande barnaår kan några av de negativa jämställdhetseffekter som dagens system medför motverkas. Det skulle särskilt gynna par som väljer att fördela föräldraledighet och försörjningsansvar mer ojämnt mellan sig. Kristdemokraterna vill

därför att intjänad pension, inklusive premiepensionen, ska delas lika mellan makar och sambos som har gemensamma barn. De föräldrar som vill ha individuell fördelning kan ansöka om det särskilt.

Mer tid för barnen

Kristdemokraterna vill verka för en familjepolitik som möjliggör för föräldrar att spendera mer tid med sina barn. Det finns mycket forskning som visar att en god kontakt mellan barn och föräldrar, under framför allt de första tre åren i ett barns liv, är det som är allra viktigast. Det är av stor betydelse för hur ett barns känsla av trygghet och säkerhet utvecklas och hur man senare i livet klarar av att knyta an till andra i sin omgivning. Både språkutveckling och intellektuell förmåga gynnas av anknytningen till föräldrarna. Familjens gemensamma läsning, berättelser och kulturupplevelser är också viktiga för att föra vidare språk, traditioner och kulturarv mellan generationer. Det ger barnen rötter, sammanhang och möjlighet att förstå både sin egen historia och det samhälle de växer upp i. Vi vill prioritera barnens behov framför andra eftersom vi vet att barn som får växa upp i trygga familjer, med tid för barnen och goda värderingar är det som mer än något annat lägger grunden det goda samhället.

Förläng föräldraförsäkringen

Sverige har länge haft en generös föräldraförsäkring. Dessvärre har den successivt blivit behäftad med politiska pekpinnar. Den mest uppenbara är förstås kvoteringen av föräldraförsäkringen, där klåfingriga politiker inte varit nöjda med hur föräldrar själva valt att fördela den mellan sig. Föräldraförsäkringen är populär och omtyckt. Alla känner till att den finns och när man väl ska använda den sätter sig föräldrar in i hur den fungerar - med alla sina förtjänster och brister. Kristdemokraterna har under årtionden arbetat för att föräldraförsäkringen ska vara generös och flexibel. Vi har haft olika förslag på hur försäkringen ska kunna kompletteras med ett ekonomiskt stöd som möjliggör för de föräldrar som vill vara hemma lite längre.

Barn har olika behov och det är föräldrarna som bäst känner sina barn. Därför anser vi att möjligheten till mer tid med barnen ska finnas. Genom att förändra och bygga ut föräldraförsäkringen med sex månader, erbjuds alla föräldrar möjlighet till mer tid för familjen och att utforma vardagen på det sätt som de anser vara bäst för sina barn.

Kristdemokraterna vill:

• Successivt förlänga föräldraförsäkringen med sex månader, från dagens 390 dagar med ersättning på sjukpenningnivå, till 570 dagar (från 13 till 19 månader).
• Ta bort dagens 90 dagar som enbart ersätts med lägstanivån i sjukförsäkringen och som många föräldrar idag har svårt att använda.
• Låta föräldrarna ta ut dagarna med full eller del av ersättning. De som vill kan därmed ta ut en ersättning om exempelvis 25 eller 50 procent och sprida ut sin ekonomiska ersättning över flera år.
• Att från det att barnet fyllt fyra år ska föräldrarna ha möjlighet att spara upp till 150 dagar som sedan kan användas till och med den dag barnet fyller 12 år eller när barnet slutar i årskurs 5 i grundskolan.
• Förlänga rätten att vara föräldraledig från arbetet på heltid till det att barnet fyllt tre år, oavsett om man tar ut hela eller delar av dagar under sin föräldraledighet.

En helt flexibel föräldraförsäkring

Ett område där familjen har blivit föremål för statlig kommandopolitik är de tvångskvoterade dagarna i föräldraförsäkringen. Konstruktionen med kvotering är ett politiskt verktyg för att styra föräldrarna att göra tvingande val och därmed kunna redovisa en ökad jämställdhet. Det allmänna stödet för kvotering är svagt. Dagens familjer både kan och vill göra sina egna val utifrån vad som passar dem bäst. Vissa partier fortsätter att välja ytterligare kvotering av föräldraförsäkringen som lösningen på jämställdhetsfrågan. Kristdemokraterna menar att fokus måste vara att ge föräldrarna förutsättningar att ge sina barn bästa möjliga omvårdnad och uppväxt, vilket är syftet med föräldraförsäkringen. Vi vill därför fokusera på att undanröja hinder och skapa förutsättningar för båda vårdnadshavarna att utöva sitt föräldraskap och göra informerade val i uttaget av föräldrapenning. Stelbent fokus på utfallet - det vill säga hur många dagar som tas ut av män respektive kvinnor - missar målet och bortser från att familjers förutsättningar, sammansättning och behov är olika. Kristdemokraterna vill därför ta bort kvoteringen ur föräldraförsäkringen och låta vårdnadshavarna använda dagarna på det sätt som passar just dem.

Gör snabbhetspremien långsammare

En regel i föräldraförsäkringen som begränsar och styr föräldrarna är den så kallade snabbhetspremien. Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) påverkas negativt om man går ner i arbetstid utan att samtidigt fylla ut med lika många föräldrapenningdagar.

Det innebär att många föräldrar känner sig pressade att ta ut sina dagar så fort som möjligt, även om de hellre vill ta ut färre dagar för att på så sätt kunna förlänga den tid de är hemma med barnet. Vi vill att den sjukpenninggrundande inkomsten för föräldralediga ska skyddas under tre år.

Ta bort begränsningen av dubbeldagar

Antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen – de dagar som föräldrarna kan ta ut samtidigt – infördes på Kristdemokraternas initiativ. Syftet med dagarna är att öka flexibiliteten för föräldrarna att anpassa föräldraledigheten till sina specifika behov. Dagarna gör det också möjligt att tillsammans uppleva småbarnsåren och gemensamt hitta formerna för sin familj och de rutiner som behöver skapas. Sedan dubbeldagarna infördes har pappor börjat ta ut föräldraledighet tidigare och de som nyttjat dubbeldagar har, enligt undersökningar, märkt en positiv effekt på hälsan. Under den senaste mandatperioden har vi i regeringsställning utökat antalet dubbeldagar till att omfatta totalt 60 dagar. Kristdemokraterna menar att begränsningen av antalet dagar är onödig och att det bör vara upp till varje familj att själva bestämma över hur föräldrapenningen ska användas.

Höj lägstanivån i föräldraförsäkringen

Föräldraförsäkringen omfattar idag 90 dagar där ersättningen inte är relaterad till inkomsten, utan ges på föräldraförsäkringens lägsta nivå, lika för alla. Många använder dessa dagar för att dryga ut inkomsten när de vill förlänga föräldraledigheten eller sparar dem för att använda när barnet är lite äldre. Många av dagarna nyttjas dock inte, bland annat för att ersättningen anses vara för låg. Antalet dagar som nyttjats har ökat i antal i samband med tidigare höjningar av lägstanivån. Kristdemokraterna vill ta bort dessa dagar och ersätta dem med nya och med en ersättning på SGI-nivå. Tills dess att detta förslag kan genomföras vill vi höja lägstanivån från 180 till 250 kronor per dag (vilket motsvarar den nivå föräldrar som saknar SGI får i ersättning under sin föräldraledighet) för att möjliggöra för fler att använda dem. En höjning av lägstanivån kommer också att gynna de föräldrar som inte hunnit kvalificera sig till en högre SGI-nivå, bland annat de som får barn tidigt i livet.

En barnomsorg med mångfald och kvalitet

Kristdemokraterna vill värna och utveckla det stöd och de strukturer som gjort vårt land unikt när det kommer till omsorgen om barnen. Den svenska modellen att göra det möjligt för föräldrar att både vara hemma med barnen under längre perioder och sedan återgå till arbete med hjälp av barnomsorg, är unik och något vi vill slå vakt om. Den gör det möjligt för familjer att ge barnen rätt omsorg och en stimulerande miljö genom hela uppväxten. Problemet vi sett i Sverige under årtionden, är att många politiker har väldigt specifika åsikter om exakt hur balansen mellan barnens omsorg genom föräldrarna och genom förskolan ska se ut.

Kristdemokraterna konstaterar att alla barn är olika, att olika familjer har olika behov och att det därför är föräldrarna som bäst vet hur livspusslet ska läggas. Många önskar andra alternativ än förskola, framför allt under de första åren av barnets liv, genom att vara hemma lite längre, arbeta deltid en tid, hitta barnomsorg i hemmiljö eller en barnomsorg där inte alla barn är under två år, exempelvis familjedaghem.

Kristdemokraterna eftersträvar därför att fler alternativ med barnomsorg i hemlik miljö etableras och erbjuds. Vi vill verka för en barnomsorg med hög kvalitet, hög tillgänglighet, stor flexibilitet och mångfald. Barnets behov ska vara i centrum och i normalfallet är det vårdnadshavarna som vet hur barnets behov ser ut och bäst kan tillgodoses.

Hög kvalitet inom barnomsorgen

Sedan lång tid tillbaka är det stort fokus, framför allt inom förskolan, på det pedagogiska innehållet. Det är självklart bra att den verksamhet som bedrivs är genomtänkt och pedagogisk, men vi menar att det också krävs ett större fokus på trygghet och omsorg – att barnen har det bra, uppmuntras att utveckla sina sociala förmågor och får vara i en trygg miljö med trygga vuxna. Man får aldrig glömma bort att barn ska få vara barn, även i offentligt finansierad verksamhet. Barnens möjligheter till fri lek och att uppleva glädjen i att upptäcka och skapa behöver få stort utrymme.

Varje förskolegrupp ska ledas av en förskollärare. Förskolechefen ska ha ett stort utrymme att skapa välfungerande personalgrupper, baserat på behov och erfarenheter hos personalen. Det är också viktigt att säkra en god tillgång på personal och att lägga stor vikt vid personlig lämplighet vid rekryteringar.

Det är viktigt att den som arbetar inom barnomsorgen, oavsett vilken tidigare erfarenhet, utbildning eller kompetens personen har, får möjligheter att utvecklas.

Kristdemokraterna vill därför införa en lagstadgad skyldighet att varje huvudman för barnomsorg att ha en strukturerad plan och avsätta resurser för kontinuerlig kompetensutveckling av sina anställda. Den som driver ett familjedaghem ska erbjudas en introduktionsutbildning via Skolverket och därefter ges möjlighet att delta i statligt och kommunalt anordnad kompetensutveckling.

Språkkrav inom barnomsorgen

Under lång tid har förändringar skett på arbetsmarknaden som gjort att många som idag arbetar i kommunal verksamhet har invandrarbakgrund. Många av de arbetsuppgifter som finns i välfärden utförs av människor som kommit hit för att bidra med sin kunskap, erfarenhet och arbetskraft, men det innebär också att en allt större del av personalen inom förskolan och barnomsorgen har ett annat modersmål än svenska och dessvärre också bristande språkkunskaper i svenska.

Vi vet att språkutvecklingen hos barn är central. Det ska därför vara ett krav att personalen inom all barnomsorg talar tillräckligt bra svenska för att kunna ge barnen en adekvat språkutveckling med hänsyn till barnens ålder. Kristdemokraterna vill dessutom att huvudmännen ställer krav på goda kunskaper i svenska vid nyanställningar och gör snabba och målmedvetna insatser för att öka kunskaperna i svenska hos redan anställd personal som är i behov av det. Detta krav behöver inte gälla i samma utsträckning för personal som i huvudsak arbetar med serviceuppgifter.

Mindre barngrupper i förskolan

En kvalitetsindikator på förskolans verksamhet är hur stora barngrupperna är och vilken personaltäthet man har. Att mindre barngrupper är bra är både något som föräldrar känner intuitivt och något som stöds av forskning. Att ha små grupper är också viktigare ju yngre barnen är. Kristdemokraterna vill därför lagstadga om ett maximalt antal barn per grupp om 12 barn i åldrarna 1-3 och 15 barn i åldrarna 4-5 år. Självklart spelar det också in vilken personaltäthet en förskola har. Mindre grupper med färre personal blir inte automatiskt bättre än större grupper. Därför måste personaltätheten ändå upprätthållas.

Fler familjedaghem

Antalet familjedaghem har över tid minskat dramatiskt. Eftersom barn är olika och vårdnadshavare har olika önskemål om hur barnens vardag ska se ut, vill

Kristdemokraterna att alla kommuner ska vara skyldiga att erbjuda reell valfrihet och mångfald lokalt. Det innefattar kommunalt och enskilt drivna förskolor, kooperativ och familjedaghem.

I många kommuner väljer man att prioritera ned eller bort möjligheten att erbjuda en plats i familjedaghem - det som formellt kallas pedagogiskt omsorg. Det är oacceptabelt och något som begränsar valmöjligheterna och möjligheten att hitta bästa möjliga miljö för barnen, särskilt i lägre åldrar. Många föräldrar efterfrågar en verksamhet som kan erbjuda mindre och åldersintegrerade grupper i en mer hemlik miljö, och därför ska den möjligheten erbjudas i landets alla kommuner.

I många kommuner skulle också ett erbjudande om familjedaghem på kvällar, nätter och helger vara ett sätt att säkra tillgången till barnomsorg för den som har obekväm arbetstid. Eftersom familjedaghemmen också innebär ett lägre tryck på förskolor och ger många ekonomiska fördelar för kommunen, menar vi att den skattefria kontantersättning som ges till familjedaghemmen för att täcka slitage på bostaden och inköp till verksamheten under lång tid varit alltför låg och måste höjas till en skälig nivå.

Vi menar att det är helt självklart att den förälder som vill vara familjedaghem också ska få ersättning för egna barn, på samma sätt som gäller för den omsorg man ger till andras barn. Det kan för många vara ett sätt att ordna tillvaron och barnomsorgen under småbarnsåren. Vi menar också att kommunerna ska underlätta för etableringen av nya familjedaghem genom att erbjuda nätverk av föräldrar att ha gemensam omsorg om sina barn. Dels genom att inte direkt motarbeta föräldrar som ordnar sin barnomsorg på detta sätt – men vi menar också att kommunerna ska erbjuda praktisk och administrativ hjälp att komma igång och driva den här typen av verksamhet. Ett sådant stöd kan med fördel också ges via en enskild barnomsorgshuvudman eller en förening.

För att stimulera en satsning på familjedaghem menar Kristdemokraterna att staten kan behöva göra en särskild satsning på insatser till stöd för kommuner, föreningar eller enskilda. Informationen om möjligheten att välja familjedaghem ska också ges till alla vårdnadshavare samtidigt som de informeras om förskolans verksamhet.

Öppna förskolor i varje kommun

Öppna förskolan är en del av barnomsorgen och fyller en viktig funktion som mötesplats för föräldrar, särskilt under barnets första tid i livet. Här erbjuds en möjlighet till föräldrastöd, som är särskilt betydelsefull för den som är ensamstående och har ett

litet nätverk kring sig. Antalet öppna förskolor har minskat över tid och saknas helt i många kommuner, medan andra kommuner inte kan möta den efterfrågan som finns från föräldrarna. Ansvaret att det finns öppna förskolor vilar på kommunerna, men kan med fördel organiseras i samverkan med civilsamhället och privata aktörer. Därför vill Kristdemokraterna se en nationell satsning på öppna förskolor och nya kreativa lösningar för att tillsammans med andra aktörer bygga ut verksamheten. Idag drivs endast fem procent av alla öppna förskolor i enskild regi, vilket tyder på en outnyttjad möjlighet till samarbete mellan exempelvis kommun och civilsamhälle.

Möjligheter till en aktiv fritid

Ekonomisk trygghet är grundläggande, men också möjligheten att ta del av och själv utöva kultur, litteratur, idrott och bildning spelar stor roll för barns framtidsmöjligheter. Det finns tydliga tecken på att barn som lever i hushåll med små ekonomiska marginaler har en mindre aktiv fritid än andra. Dessa barn går därmed miste om viktiga mötesplatser för att träffa andra, bredda sitt nätverk av närvarande vuxna, motverka ensamhet, utveckla sina intressen och få möjligheter till organiserad fysisk aktivitet. En förklaring kan vara att många fritidsaktiviteter är dyra. Här kommer Kristdemokraternas initiativ till ett nationellt fritidskort få effekt. Alla barn ska få ta del av fritidskortet, men för de barn som lever i ekonomisk utsatthet ska stödet vara betydande.

Den psykiska ohälsan har ökat kraftigt i samhället. En bidragande orsak är att vi rör på oss allt mindre. Därför har KD i regeringen lett arbetet att infört ett fritidskort för barn i åldern 6–16 år. Fritidskortet är laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet så som idrottsrörelsen samt kulturskolan. Forskning visar att läsning, kulturupplevelser och social gemenskap kan bidra till bättre psykisk hälsa. Kultur stärker människors känsla av mening, tillhörighet och hopp.

Fritidskortets storlek varierar utifrån hushållets ekonomi, barn i ekonomisk utsatthet kommer att få ett större stöd än andra barn. Alla barn förtjänar möjligheten att delta i idrott eller annan föreningsverksamhet.

Familjecentraler - samla stödet på en plats

Många upplever det som svårt att erkänna och hantera ekonomiska motgångar. Med de förväntningar samhället har på att man som vuxen ska kunna försörja sig själv och ta ansvar, är det kanske inte så svårt att förstå att det kan sitta långt inne att be om hjälp.

En del har möjligheter att få hjälp av närstående att klara ekonomin under en tid. För andra är det nödvändigt att vända sig till kommunen för att få hjälp med hyra och mat eller att få rådgivning och stöd kring sin ekonomi. Kristdemokraterna vill samla samhällets olika stödinsatser till familjer i familjecentraler, dit man kan vända sig för att hitta mödravård, barnavård, öppen förskola och socialtjänstens förebyggande och stödjande arbete. En uppbyggd samverkan med frivilligorganisationer skulle också kunna utgöra en introduktion till ytterligare nätverk och stöd till familjer. Att ha en relation till en familjecentral från det att man blir gravid och framåt, gör det mindre stigmatiserande och upplevs som ett mindre steg än att kontakta socialtjänsten via ordinarie vägar. Familjer som är på väg in i ekonomisk utsatthet eller redan befinner sig där behöver fångas upp och få rätt hjälp.

Det ekonomiska föräldraansvaret

En del av de barn som lever i ekonomisk utsatthet gör det trots att en vårdnadshavare har det bättre ställt än den andra – men där relationen mellan föräldrarna gör att barnen kommer i kläm, också ekonomiskt. När föräldrarna inte kommer överens väljer en del att ge ekonomiskt stöd på lägsta möjliga nivå, vilket motsvarar det av staten definierade underhållsstödet. Det måste vara tydligt att det är föräldrarna som har försörjningsskyldighet för barnet – inte staten. Därför måste underhållsstödet utformas så att det inte kan missuppfattas var ansvaret ligger, även om staten är behjälplig. Utgångspunkten ska i förekommande fall också vara att staten ska kräva tillbaka statligt utbetalat underhållsstöd från den underhållsskyldige föräldern.

Förebyggande arbete för att få familjer att hålla ihop och fungera

Att barn intresserar sig för det som är farligt, avvikande och spännande kommer vi alltid att få leva med. Det är dock föräldrarna och den närmsta familjen som har möjlighet att överföra goda värderingar – och skapa motståndskraft mot kriminalitet och lockelsen i en kriminell livsstil.

Allt tyder på att barn som växer upp med bristande relationer till sina föräldrar också löper en ökad risk att hamna i kriminalitet. Det motsatta gäller naturligtvis också; den som växer upp med starka band till sina föräldrar växer upp i en brottsförebyggande miljö. Ingen människa är perfekt och alla kan göra fel. Ingen föds till att bli kriminell

och alla har ett ansvar för att välja det etiskt rätta. För detta krävs en moralisk kompass och den formas genom fostran, främst inom familjen. Därför behöver föräldraansvaret stärkas.

Alltför många föräldrar undviker i det längsta att ha kontakt med både polis och socialtjänst, då det för många ses som stigmatiserande och att man kanske är rädd för de maktmedel myndigheterna har. Vi vill därför att föräldrastödsprogram ska erbjudas gemensamt av socialtjänst och skola, och att dessa ska erbjudas tidigt och i en omfattning som ger föräldrarna rätt verktyg att motverka problematiskt beteende hos sina barn. I föräldrastödsprogram kan man också involvera relevanta frivilligorganisationer som redan har kontakt med familjen, eller som skulle kunna bidra med insatser och nya sammanhang. En viktig aspekt av detta är att förskola och skola har en möjlighet att identifiera barn som återkommande bryter mot regler och har svårt att bygga positiva sociala relationer till andra. Ett stödprogram behöver därför innehålla verktyg där föräldrar och skola kan ha en gemensam strategi att bemöta barnet.

Vi vet att det hos personer som kommer från länder där man av flera olika skäl inte kan lita på myndigheterna – och vars kunskap om Sverige är låg – kan finnas en misstro också mot svenska myndigheter. Det leder till att många barn och föräldrar inte får det stöd de skulle behöva och har rätt till. Särskilda insatser måste sättas in och arbetssätt hittas för att sänka trösklarna för dessa familjer att kunna ta emot hjälp och stöd, gärna i samverkan med BVC, förskola eller skola, där ett upparbetat förtroende kanske finns. Olika offentliga aktörer bör också bygga förtroende genom att ha upparbetade kontakter med det civila samhällets föreningar, organisationer, kyrkor och samfund.

Föräldrastöd och familjerådgivning

Det offentliga ska inte ta över föräldrarnas roll. Däremot ska det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Vi vill därför göra det obligatoriskt för kommunerna att erbjuda två föräldrastödsprogram under barnets uppväxt; ett när barnet är mindre och ett när barnet är i tonåren. Förstagångsföräldrar ska erbjudas en gratischeck till familjerådgivningen som de kan nyttja om de vill. För att sänka trösklarna till familjerådgivningen föreslår vi även att kommunerna maximalt ska ta 300 kronor för ett besök hos familjerådgivningen. Detaljerna till detta förslag behöver utredas.

Sorgepeng för föräldrar som förlorat ett barn under 18 år

Det som brukar hänvisas till som ”sorgepeng” infördes 2011 på initiativ av Kristdemokraterna. Enligt gällande regler ser ersättningen olika ut beroende på om man förlorat sitt barn i samband med födseln eller innan barnet fyllt 18 år. Om barnet dog i samband med förlossningen kan modern få föräldrapenning i 29 dagar efter förlossningen och sedan 10 dagar med tillfällig föräldrapenning.

Den andra föräldern kan ta ut 10 dagar med tillfällig föräldrapenning inom 60 dagar från förlossningen och därefter 10 dagar till inom 90 dagar från förlossningen. Den som förlorat sitt barn före dess 18-årsdag kan ta ut 10 dagar med tillfällig föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning inom 90 dagar från dagen efter den dag som barnet avled. Sorgepengen var inte tänkt som en ersättning till sjukskrivning. Syftet med sorgepengen var att föräldrarna genom ett så enkelt och obyråkratiskt sätt som möjligt skulle kunna vara ledig utan att riskera att hamna utanför socialförsäkringssystemet när man drabbats av det värsta en förälder kan drabbas av. Man har så mycket annat att tänka på när man har förlorat ett barn.

Den förälder som efter den här tiden inte kan arbeta på grund av den påfrestning sorgen innebär kan ha rätt till sjukpenning. Nuvarande regelverk med en ”sorgepeng” om 10 dagar är alltför snålt tilltaget och därför bör Sverige öppna upp för att utöka sorgepengens nuvarande 10 dagar och ge flexibilitet att dessa dagar kan tas ut under en 90 dagarsperiod. Detaljerna till detta förslag behöver utredas.

Camilla Brodin (KD)

Hans Eklind (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Larry Söder (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Lili André (KD)

Christian Carlsson (KD)